

Гаврилюк Людмила Володимирівна,
кандидат юридичних наук, старший дослідник,
т.в.о. начальника відділу ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9441-4073

ДОКАЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано обставини, які підлягають доказуванню в кримінальних провадженнях щодо кримінальних проступків. Констатовано, що визначені в КПК України загальні вимоги, які ставляться до доказів у кримінальних провадженнях щодо злочинів, поширюються й на докази, зібрані в кримінальних провадженнях по кримінальному проступкам. Зроблено висновок, що разом із удосконаленням форми досудового розслідування на сьогодні кардинально змінився підхід і до процесу доказування у кримінальному провадженні й визначення джерел доказів у кримінальних провадженнях по кримінальному проступкам. Водночас поява нових джерел доказу викликає певні труднощі щодо використання їх на практиці, що вимагає пошуку оптимальних шляхів їх розв'язання.

Ключові слова: дізнання, докази, доказування, джерело доказів, кримінальне провадження, кримінальний проступок, обставини доказування.

Важливим складником будь-якого кримінального провадження є доказування, яке здійснюється його учасниками з метою встановлення істини у справі [1]. Доказування складає основний зміст діяльності більшості учасників кримінального провадження і має здійснюватися в межах кримінальної процесуальної форми [2].

Досудове розслідування кримінальних проступків, яке здійснюється у формі дізнання, також нерозривно пов'язане з доказуванням. З огляду на встановлену в законодавстві можливість спрощеного провадження щодо кримінальних проступків, саме під час дізнання забезпечення належної процедури доказування має важливе значення.

Процедурі доказування в кримінальному провадженні присвятили свої праці Божик В. І., Деєв М. В., Попелюшко В. О., Фаринник В. І., Тертишник В. М., Слинко С. В., Капліна О. В., Ніконенко М. Я. Теоретико-правові засади визнання доказів недопустимими в кримінальному провадженні крізь призму судових рішень досліджували Дрозд В.Г., Бурлака В.В., Гаврилюк Л.В. та ін. Проте слід констатувати, що разом із удосконаленням форми досудового розслідування на сьогодні кардинально змінився підхід і до процесу доказування, й до визначення джерел доказів у кримінальних провадженнях по кримінальному проступкам.

Аналізуючи зміст норм КПК України, констатуємо, що законодавець термін “джерело доказів” пов'язав із термінами “джерело” і “доказ”. Одним із тлумачень

© Havryliuk Liudmyla, 2023

терміна “джерело” є те, від кого або звідки довідуються про що-небудь [3]. Згідно з ч. 2 ст. 298 КПК України, досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими КПК України. Ураховуючи зміст зазначеної статті у сукупності з ч. 1 ст. 84 КПК України, під доказами в кримінальному провадженні щодо кримінальних проступків слід розуміти фактичні дані, отримані в передбаченому КПК України порядку, на підставі яких дізнавач, прокурор, слідчий суддя і суд установлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Отже, складником поняття “докази” законодавець визначив “фактичні дані”, які можуть підтверджувати або спростовувати наявність “фактів” та “обставин”, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. З огляду на відсутність законодавчого тлумачення термінів “фактичні дані”, “факт” та “обставини” вважаємо за необхідне сформулювати систему понять, які пов’язані між собою і є основою для з’ясування сутності процесу доказування в кримінальних провадженнях по кримінальних проступках.

Так, В. Фаринник термін “фактичні дані” тлумачить як відомості про факти, обставини кримінального правопорушення, отримані із визначених у КПК України джерел [4]. Термін “факт” (від лат. *factum* – зроблене, те, що відбулося) вживають як філософське і загальнонаукове поняття, широко застосовуване в усіх галузях пізнання, яке має певну низку смислових значень. Як складник пізнавального процесу “факт” визначають як явище або подію, що насправді мали місце і встановлені як об’єктивно існуюча дійсність... [5]. Тобто “факт” у розумінні одного зі складників поняття “доказу” може мати вигляд події, що відбулася в дійсності, певним чином зафіксована, істинність якої може бути перевірена чи не піддається сумніву [4]. У кримінальному провадженні “факт” учинення кримінального проступку фіксують за допомогою протоколів.

Обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, визначені у ст. 91 КПК України, серед яких є: 1) подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення); 2) винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення; 3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат; 4) обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом’якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження; 5) обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання тощо [6].

Сформульовані у ст. 91 КПК України обставини, які підлягають доказуванню, у сукупності є предметом доказування у кримінальному провадженні і залежно від кваліфікуючих ознак вчиненого кримінального проступку можуть конкретизуватися й доповнюватися. У цілому їх можна поділити на такі, що: 1) указують на сам факт вчинення кримінального проступку (час, місце, спосіб тощо); 2) характеризують особу, яка вчинила кримінальний проступок; 3) визначають вид і розмір завданої

кримінальним проступком шкоди, що у певній категорії кримінальних проступків є вирішальним при його кримінально-правовій кваліфікації; 4) до якої категорії кримінальних правопорушень, злочину чи кримінального проступку слід віднести діяння; 5) є вирішальними при визначенні виду покарання або прийнятті рішення про закриття кримінального провадження, звільнення від кримінальної відповідальності або покарання тощо.

У теорії кримінального процесу предмет доказування визначають як передбачену кримінальним процесуальним законом сукупність обставин, які підлягають обов'язковому встановленню у кожному кримінальному провадженні з метою ефективного виконання завдань кримінального провадження [2; 7; 8; 9]. С. Стахівський визначив кримінально-процесуальне доказування як передбачену законом діяльність суб'єктів кримінального процесу зі збирання (формування), перевірки й оцінки доказів та їх процесуальних джерел, прийняття на цій основі певних процесуальних рішень і наведення аргументів для їх обґрунтування (мотивації) [10].

У КПК України встановлені загальні вимоги, що висуваються до доказів як у кримінальних провадженнях щодо злочинів, так і щодо кримінальних проступків. Згідно з ч. 2 ст. 298 КПК України досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюють згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими КПК України, з урахуванням положень глави 25 КПК України. Тому вимоги щодо порядку збирання, дослідження та оцінки доказів, визначені для слідчого, поширюються й на дізнавача. Отже, у кримінальних провадженнях щодо кримінальних проступків дізнавач за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтоване на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінює кожний доказ з погляду належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з погляду достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

Так, згідно з ч. 1 ст. 85 КПК України належними визнають докази, які прямо чи опосередковано підтверджують існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, та інших обставин, які мають значення для кримінального провадження, а також достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів (ст. 85 КПК України). Достовірними є докази, створені (отримані) за відсутності впливу, спрямованого на формування хибного уявлення про обставини справи, які мають значення для справи [11]. У ч. 1 ст. 86 КПК України сказано, що доказ визнають допустимим, якщо він отриманий у порядку, установленому КПК України. Мається на увазі в порядку, установленому КПК України, уповноваженим на це суб'єктом, із належного джерела у належний спосіб. У той же час оцінка зібраних доказів не завжди тягне за собою припинення процесу доказування, а може призвести до необхідності збирання та перевірки нових доказів [12]. Колектив авторів, зокрема В. Дрозд, В. Бурлака та ін., у монографічному дослідженні "Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні: аналіз слідчої практики крізь призму судових рішень", слушно акцентував увагу, що процес розв'язання питання допустимості доказів неоднозначний і потребує індивідуального підходу в кожному

окремо взятому випадку. Зокрема, суд, ухвалюючи рішення про допустимість доказів, має зважати на обставини, серед яких: отримання доказів відповідним суб'єктами та дотримання ними визначеного КПК України порядку отримання й фіксації доказів, отримання доказів із належного джерела тощо [1].

Відповідно до ч. 1 ст. 298 та ч. 1 ст. 214 КПК України дізнавача, який здійснюватиме досудове розслідування, визначає керівник органу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання – керівник органу досудового розслідування. Проте зі змісту в наведеному у ст. 84 КПК України визначення терміна “доказ” вбачають, що законодавець не відніс дізнавача до визначеного переліку учасників кримінального провадження, які уповноважені на підставі фактичних даних установлювати наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Звертаємо увагу, що згідно з ч. 1 ст. 92 КПК України обов'язок доказування обставин, передбачених ст. 91 КПК України, за винятком випадків, передбачених ч. 2 ст. 92 КПК України, покладають на слідчого, прокурора та (у встановлених КПК України випадках) – на потерпілого. Тобто згідно з цією статтею законодавець не відніс дізнавача до переліку суб'єктів доказування. Водночас згідно з п. 19 ст. 3 КПК України дізнавач віднесений до сторони обвинувачення, який згідно з ч. 2 ст. 93 КПК України уповноважений здійснювати збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України. З огляду на це, згідно зі ст. 40¹ КПК України законодавець визначив, що дізнавач при здійсненні дізнання наділений повноваженнями слідчого й несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення дізнання. Таким чином, дізнавачеві надано статус суб'єкта, який уповноважений здійснювати доказування, що полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів із належного процесуального джерела доказу з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження щодо кримінальних проступків. Утім, слід врахувати, що “як для досудового слідства, так і для дізнання важливим моментом є прийняття відповідного рішення щодо надання повноважень належному суб'єктові з проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо проступків”. На цьому наголошує С. Фомін, звернувши увагу на постанову від 3 травня 2022 року у справі № 696/99/21 (провадження № 51-5909км21), у якій ККС ВС зробив висновок про те, що докази, зібрані у кримінальному провадженні, не можна вважати допустимими з огляду на відсутність постанови про доручення дізнавачам повноважень на виконання слідчих дій [13]. На його думку, значна кількість кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, віднесених законодавцем до кримінальних проступків, здійснюється у формі приватного обвинувачення. Досудове розслідування в таких провадженнях може бути розпочате не інакше як за заявою потерпілого. Тому предметом перевірки судів має бути і наявність згаданої заяви як основної підстави визнання законності початку досудового розслідування [13].

На визнання доказу як допустимого серед інших чинників впливає й констатація того факту, що джерело, з якого отримано доказ, є належним, тобто передбаченим законом [14]. У ч. 2 ст. 84 КПК України законодавчо закріплений термін “процесуальні джерела доказів”, а об’єднавши зміст цієї норми зі змістом ч. 1 ст. 298¹ КПК України, законодавець розкриває перелік процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки. Законодавчо закріплений перелік джерел доказів є позитивним чинником для правозастосування цих норм на практиці, оскільки визначає однозначність його використання.

Згідно зі ст. 298¹ процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, крім показань, речових доказів, документів, висновків експертів, також є пояснення осіб, результати медичного освідчення, висновки спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. З огляду на спрощену форму досудового розслідування кримінальних проступків, законодавець передбачив значно ширший перелік джерел доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, а також можливість їх отримання до моменту внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР.

Як на кримінальні провадження щодо злочинів, так і на кримінальні провадження щодо кримінальних проступків розповсюджено встановлене в ч. 1 ст. 87 КПК України правило щодо недопустимості доказів. Тобто докази, отримані під час досудового розслідування кримінальних проступків унаслідок істотного порушення прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав і свобод людини, є недопустимими.

Особливу увагу в процесі доказування дізнавач повинен приділяти наявності підстави для вилучення речей і документів, що є знаряддям та/або засобом вчинення кримінального проступку чи безпосереднім предметом посягання, дотримання процедури їх вилучення та порядку збереження, адже недотримання цих вимог може призвести до визнання доказів недопустимими.

Із рішень суду можна побачити, що трапляються випадки необґрунтованого вилучення речей, які ніяк не стосуються речових доказів у кримінальному провадженні. Так, зі змісту ухвали Дарницького районного суду м. Києва від 22.09.2022 вбачається, що в кримінальному провадженні за ч. 1 ст. 309 КК України, згідно з протоколом особистого обшуку, у скаржника було вилучено мобільний телефон “iPhone 8”, який належить останньому на правах власності й не має жодного доказового значення для розслідування кримінального проступку, оскільки не є знаряддям або засобом вчинення останнього. Ураховуючи, що обшук проводився без ухвали слідчого судді, а з часу вилучення зазначеного майна дізнавачка не зверталася з клопотанням до слідчого судді про арешт вилученого майна, останнє підлягало негайному поверненню володільцю – особі, у якої таке майно було вилучено, оскільки мало статус тимчасово вилученого. Проте дізнавачка вилучений мобільний телефон не повернула, на клопотання про повернення майна відповіді не надала.

Згідно з постановою про визнання та приєднання речових доказів від 01.09.2022 мобільний телефон визнаний речовим доказом у справі. Утім, у цій постанові будь-які обґрунтування того, що мобільний телефон мав ознаки знаряддя та/або засобу вчинення кримінального проступку, що виявлено саме під час затримання, процесуальний документ не містить. Також слідчим суддею встановлено, що з часу внесення відомостей до ЄРДР будь-яких дій з вилученим телефоном не проводилось, зокрема, не призначена технічна експертиза тощо, що в сукупності із зазначеним вище ставить під сумнів правомірність утримання такого майна органом дізнання, оскільки останній не відповідає критерію речового доказу з урахуванням особливостей процедури отримання останніх.

Зважаючи на зазначене, слідчий суддя дійшов висновку, що процедура вилучення майна скаргника була порушена, оскільки таке майно не мало обов'язкових ознак для його вилучення, що в подальшому потягнуло за собою необґрунтоване надання майну статусу речового доказу.

Слідчий суддя вважає, що в порядку судового контролю для відновлення прав скаргника його вимога щодо повернення майна підлягає задоволенню, оскільки за обставин, наведених вище, таке майно утримується органом дізнання без правової підстави [15].

Право фізичної або юридичної особи мирно володіти своїм майном та заборона щодо позбавлення його майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права, визначено у ст. 1 Першого протоколу до Європейської конвенції з прав людини (далі – Конвенція) (Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97).

Оскільки абзац 2 ст. 1 Першого протоколу до Конвенції повинен тлумачитися у контексті загального принципу, закріпленого в першому реченні цієї статті, має існувати розумна пропорційність між застосованими засобами та переслідуваною метою.

ЄСПЛ, ухвалюючи рішення по справі “Свіргунець проти України”, розтлумачив норми Конвенції так: будь-яке втручання в мирне володіння майном має супроводжуватися процесуальними гарантіями, які надають відповідній фізичній чи юридичній особі обґрунтовану можливість звернутися зі своєю справою до компетентних органів державної влади для ефективного оскарження заходів, які становлять втручання у права, гарантовані цим положенням [16].

На підставі вказаних міркувань, а також результатів аналізу норм КПК України очевидним є те, що доказування у кримінальному провадженні щодо кримінальних проступків – це передбачена кримінальним процесуальним законом діяльність дізнавача зі збирання, перевірки й оцінки доказів, отриманих із належних процесуальних джерел, обґрунтування та прийняття процесуальних рішень.

Однією з умов допустимості доказів у кримінальному провадженні є отримання їх із належного процесуального джерела. Згідно з ч. 3 ст. 214 КПК України процедура дізнання кримінальних проступків передбачає ширший перелік слідчих (розшукових) дій, які можуть проводитися до внесення відомостей до ЄРДР, ніж процедура досудового слідства злочинів.

Так, для з'ясування обставин учинення кримінального проступку до внесення відомостей до ЄРДР може бути: 1) відібрано пояснення; 2) проведено медичне освідування; 3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- й кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- й кінозйомки, відеозапису; 4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі й документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей. Згідно з ч. 1 ст. 298¹ КПК України документам, отриманим у результаті проведення цих слідчих (розшукових)/процесуальних дій, надано статус процесуальних джерел доказів. Згідно з абз. 2 ч. 1 цієї ж статті такі процесуальні джерела доказів не можуть бути використані у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, винесеної за клопотанням прокурора.

Резюмуючи, слід відзначити, що доказування у кримінальному провадженні щодо кримінальних проступків – це передбачена кримінальним процесуальним законом діяльність дізнавача зі збирання, перевірки й оцінки доказів, отриманих із належних процесуальних джерел, обґрунтування та прийняття процесуальних рішень. Водночас поява нових джерел доказу в кримінальних провадженнях по кримінальних проступках викликає певні труднощі щодо використання їх на практиці, що вимагає пошуку оптимальних шляхів їх розв'язання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дрозд В. Г., Бурлака В. В., Гаврилюк Л. В. та ін. Визнання доказів недопустимими в кримінальному провадженні: аналіз слідчої практики крізь призму судових рішень : монографія. Харків. нац. ун-т внутр. справ; Держ. наук.-досл. ін-т. Київ : 7 БЦ, 2021. 420 с.
2. Божик В. І. Стандарти доказування у провадженні про кримінальні проступки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 6. С. 307.
3. Академічний тлумачний словник української мови в 11-ти томах. URL : <http://sum.in.ua/s/dzherelo> (дата звернення: 11.03.2023).
4. Фаринник В. Особливості формування доказів та доказування в кримінальному судочинстві України. Харків : Фактор, 2013. С. 8.
5. Філософський енциклопедичний словник. URL. <http://slovopedia.org.ua/104/53412/1085571.html>. (дата звернення: 11.03.2023).
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. Ст. 88. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 11.03.2023).
7. Попелюшко В. О. Предмет доказування в кримінальному процесі (процесуально-правові та кримінально-правові аспекти). Острог, 2001. С. 48.
8. Дєєв М. В. Достатність доказів у кримінальному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2007. С. 44.
9. Тертишник В. М., Слинько С. В. Теорія доказів. Харків, 1998. С. 47.
10. Стахівський С. М. Кримінально-процесуальні засоби доказування: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2005. С. 21.
11. Господарський процесуальний кодекс України, прийнятий 6 листоп. 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 11.03.2023).

12. Капліна О. Кримінальне процесуальне доказування та його суб'єкти : лекція. *Право України*. 2014. № 137. С. 139.

13. За повідомленням Верховного Суду. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/214952_osoblivost-provadhennya-shchodo-krimnalnikh-prostupkv-suddya-vs-visvtliv-sudovu-praktiku-verkhovnoho-sudu (дата звернення: 11.03.2023).

14. Никоненко М. Я. Пояснення в системі джерел доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2020. № 43. С. 165.

15. Ухвала Дарницького районного суду м. Києва від 22 вересня 2022 р. Справа № 753/10677/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106519223> (дата звернення: 11.03.2023).

16. Рішення ЄСПЛ у справі “Свіргунець проти України”, заява № 38262/10 від 30 квітня 2020 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f11#Text (дата звернення: 11.03.2023).

REFERENCES

1. Drozd, V.H., Burlaka, V.V., Havryliuk, L.V., etc. (2021). Vyznannia dokaziv nedopustymymy v kryminalnomu provadzhenni: analiz slidehoi praktyky kriz pryzmu sudovykh rishen. “Recognizing evidence as inadmissible in criminal proceedings: analysis of investigative practice through the lens of court decisions”: monograph. Kharkiv National University of Internal Affairs matters; Govt. science-prof. int. Kyiv: 7 BC. 420 p. [in Ukrainian].

2. Bozhyk, V.I. (2019). Standarty dokazuvannia u provadzhenni pro kryminalni prostupyky. “Standards of proof in criminal misdemeanor proceedings”. Scientific bulletin of public and private law. Iss 6. 307 p. [in Ukrainian].

3. Akademichnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy v 11-ty tomakh. “Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes”. URL: <http://sum.in.ua/s/dzherelo>. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

4. Farynnyk, V. (2013). Osoblyvosti formuvannia dokaziv ta dokazuvannia v kryminalnomu sudochynstvi Ukrainy. “Peculiarities of evidence formation and proof in the criminal justice system of Ukraine”. Kharkiv: Faktor. 8 p. [in Ukrainian].

5. Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk. “Philosophical encyclopedic dictionary”. URL: <http://slovopedia.org.ua/104/53412/1085571.html>. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. “Criminal Procedure Code of Ukraine”: Law of Ukraine, dated April 13, 2012, No. 9-10, No. 11-12, No. 13, Art. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

7. Popeliushko, V.O. (2001). Predmet dokazuvannia v kryminalnomu protsesi (protsesualno-pravovi ta kryminalno-pravovi aspekty). “The subject of proof in the criminal process (procedural-legal and criminal-legal aspects)”. Ostroh. 48 p. [in Ukrainian].

8. Dieiev, M.V. (2007). Dostatnist dokaziv u kryminalnomu protsesi Ukrainy. “Sufficiency of evidence in the criminal process of Ukraine”: diss. ... Candidate of Juridical Sciences: 12.00.09. Kyiv. 44 p. [in Ukrainian].

9. Tertyshnyk, V.M., Slynko S., V. (1998). Teoriia dokazatelstv. “Theory of proofs”. Kharkov. 47 p. [in Russian].

10. Stakhivskyi, S.M. (2005). Kryminalno-protsesualni zasoby dokazuvannia. “Criminal procedural means of proof: autoref. thesis ... Doctor of Juridical Sciences: 12.00.09. Kyiv. 21 p. [in Ukrainian].

11. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. “Economic Procedure Code of Ukraine”, adopted on November 6. 1991. Information of the Verkhov-

na Rada of Ukraine. 1992. No. 6. Art. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

12. *Kaplina, O.* (2014). Kryminalne protsesualne dokazuvannia ta yoho subiekty: leksiia. "Criminal procedural evidence and its subjects": lecture. Pravo Ukrainy. No. 137. 139 p. [in Ukrainian].

13. Za povidomlenniam Verkhovnoho Sudu. "According to the notification of the Supreme Court". URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/214952_osoblivost-provazhennya-shchodo-kriminalnikh-prostupkv-suddya-vs-visvtliv-sudovu-praktiku-verkhovnogo-sudu. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

14. *Nykonenko, M.Ya.* (2020). Poiasnennia v systemi dzherel dokaziv u kryminalnykh provadzhenniakh pro kryminalni prostupky. "Explanation in the system of sources of evidence in criminal proceedings about criminal misdemeanors". Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Jurisprudence. No. 43. 165 p. [in Ukrainian].

15. Ukhvala Darnytskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 22 veresnia 2022 r. Decision of the Darnytsky District Court of Kyiv dated September 22, 2022". Case No. 753/10677/22. Unified state register of court decisions. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106519223>. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

16. Rishennia YeSPL u spravi "Svirhunets proty Ukrainy". "Decision of the ECtHR in the case 'Svirgunets v. Ukraine'", application No. 38262/10 of April 30, 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f11#Text. (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

UDC 343.14:340.1

Havryliuk Liudmyla,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher,

Acting Head of the Department,

State Research Institute MIA Ukraine,

Kyiv, Ukraine,

ORCID ID 0000-0002-9441-4073

EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS ON CRIMINAL MISDEMEANORS: THEORETICAL-LEGAL ASPECT

The article analyzes the circumstances, which must be proved in pre-trial investigation of criminal offenses. It is stated that the general requirements defined by the Criminal Code of Ukraine for evidence in criminal proceedings on felonies apply to evidence collected in criminal proceedings on misdemeanors.

It has been established that one of the conditions for the admissibility of evidence in criminal proceedings is its receipt from an appropriate procedural source. According to Part 3 of Art. 214 of the Criminal Procedural Code of the Russian Federation, the procedure of investigation of criminal offenses provides for a wider list of investigative (search) actions that can be carried out before entering information into the ERDR than during the pre-trial investigation of criminal offenses.

Thus, in order to clarify the circumstances of the commission of a criminal offense before entering information into the ERDR, the following may be done 1) to select a statement; 2) to conduct a medical examination; 3) to obtain a specialist's opinion and to show technical instruments and technical means that have the functions of photography, filming, videorecording

© Havryliuk Liudmyla, 2023

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2023.3\(61\).24](https://doi.org/10.36486/np.2023.3(61).24)

Issue 3(61) 2023

<https://naukaipravookhorona.com/>

or means of photography, filming, videorecording; 4) to confiscate instruments and means of committing a criminal offense, things and documents that are the direct subject of a criminal offense or that are discovered during detention of a person, personal inspection or inspection of things. According to Part 1 of Art. 2981 of the Criminal Procedural Code of Ukraine, documents obtained as a result of such investigative (search)/procedural actions have the status of procedural sources of evidence. According to Part 2, Item 1 of the same article, such procedural sources of evidence cannot be used in criminal proceedings for a crime, except on the basis of a decision of the investigating judge made at the request of the prosecutor.

Based on the investigation of the norms set forth in the Criminal Procedural Code of Ukraine, it is deduced that the collection, examination, and evaluation of evidence obtained from authorized procedural sources, as well as justification and procedural decision-making, constitute the investigator's activity underpinning the evidence in criminal proceedings for criminal offenses.

Keywords: inquiry, evidence, proof, source of evidence, criminal proceedings, criminal misdemeanor, circumstances of proof.

Отримано 20.10.2023